

**Προσκυνηματικές περιηγήσεις ή θρησκευτικός τουρισμός;
Η αντίληψη της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας περί των προσκυνηματικών περιηγήσεων**

**Υπό
Του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου
κ.Σπυρίδωνος Κατραμάδου
Γραμματέως του Συνοδικού Γραφείου
των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων
Υποψ. Διδάκτ. Πανεπιστημίου Σορβόνης
PARIS IV - SORBONNE**

*Δ' Πανρωσικό Συνέδριο
του Συνοδικού Γραφείου
Αναπτύξεως των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων
της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας*

**Θέμα:
ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ:
Παράδοση και Νεωτερικότητα
ΜΟΣΧΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2007**

Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας και Πάσης Ρωσίας κ.κ. Αλέξιε,
Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι Άγιοι Αρχιερείς,
Τίμιον Πρεσβυτέριον, Χριστού Διακονία ,
Αξιότιμε κ .S. Zhitenev, Γενικό Διευθυντά του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της
Εκκλησίας της Ρωσίας,
Αξιότιμοι Εκπρόσωποι των Πολιτικών και Τοπικών Αρχών της Πόλεως,
Κύριοι Εκπρόσωποι των Ταξιδιωτικών Γραφείων, Εκπρόσωποι Μητροπόλεων, Προσκυνημάτων και λοιποί
ασχολούμενοι με τα θέματα των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων
Κυρίες και Κύριοι Σύεδροι,

Επιτρέψατε μου, με την ευκαιρία της επισκέψεως μας και πάλι στην ευλογημένη Πόλη σας με την ευκαιρία
της συγκλήσεως του Δ' κατά σειρά Πανρωσικού Συνεδρίου για τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις, να
απευθύνω στην αγάπη Σας, την χαρά μας και την εν Κυρίω εγκαύχηση, που μας δίδεται και φέτος, ένα χρόνο
ακριβώς, μετά την τελευταία επίσκεψη της Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Ελλάδος, η ευκαιρία να
επικοινωνήσουμε και να κοινωνήσουμε με τα αγαπημένα πρόσωπά σας να σας μεταφέρουμε τις ολόθερμες
Ευχές, την πατρική και Αρχιεπισκοπική Αγάπη αλλά και τις Ευλογίες του Προκαθημένου της Εκκλησίας της
Ελλάδος, Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Χ ρ ι σ τ ο δ ο ύ λ ο υ, του οποίου
η σωματική υγεία δοκιμάζεται σκληρά το τελευταίο αυτό χρονικό διάστημα και για τον οποίο παρακαλώ να
προσευχηθούμε έντονα και με όλη την δύναμη της ψυχής μας.

Μας δίδεται και πάλι η μεγάλη ευκαιρία να συνομιλήσουμε να ανταλλάξουμε τις εμπειρίες και τις σκέψεις
μας για την χρονιά που έφυγε, για τα βήματα που έγιναν, μικρά ή μεγάλα , τα βήματα που θα πρέπει να
γίνουν από κοινού και ότι άλλο χρήσιμο, η Χάρις του Παναγίου Πνεύματος θα μας φωτίσει και θα μας
οδηγήσει για να πράξουμε κατά το διήμερο αυτό.

Ευχαριστούμε και από τις θέσεως αυτής, τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Μάρκο και τον Διευθυντή του
Συνοδικού Γραφείου Αναπτύξεως των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων και τους τίμιους συνεργάτες του
Κληρικούς και λαϊκούς της Εκκλησίας της Μόσχας και πασών των Ρωσσιών, που είχαν την ευγένεια να μας
αποστείλουν την πρόσκληση συμμετοχής και το πρόγραμμα και να μας καλέσουν και πάλι κοντά τους και
κοντά σας για να μετέχουμε και να συμμετέχουμε στους προβληματισμούς, στις σκέψεις, στις προτάσεις και
στα έργα σας.

Θα ήθελα σήμερα, να καταθέσω μερικές απλές σκέψεις μας, με αφορμή το παργατοποιούμενο Συνέδριο σε
ότι αφορά **"την ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ"** και επιτρέψατέ μου να επισημάνω αρχικά ότι η
Αποστολική Εκκλησία της Ελλάδος, τιμά ως Ιδρυτή Της τον Απόστολο των Εθνών Παύλο, ο οποίος

υπήρξε ένας από τους πιο ακούραστους ταξιδιώτες.

Ο άνθρωπος μετακινούμενος από την αυγή της ανθρωπότητας και εγκαθιστάμενος κάπου μόνιμα αναζητεί σε λίγο άλλη γη και άλλα μέρη. Πιστεύει ότι κάπου αλλού τον περιμένουν καλλίτερες συνθήκες και ελπίζει ότι πηγαίνοντας εκεί θα τις συναντήσει και θα διευκολυνθεί στη ζωή του. Μία προσκυνηματική περιήγηση, ένα ταξίδι για προσκυνηματικούς λόγους διαφέρει από άλλες συνήθειες μετακινήσεις: κατακτητικές, εμπορικές, οικονομικές, μεταναστευτικές, επιστημονικές κ.ά. Η περιήγηση αυτή έχει για προορισμό ένα τόπο με θρησκευτική σημασία. Ένα σημείο γης πού μπορεί να σε απογειώσει, να σε φέρει δηλαδή σε επαφή με μία άλλη πραγματικότητα, πού δεν περιορίζεται σ' αυτά πού σου προσφέρουν οι πέντε αισθήσεις σου. Είναι ένας τόπος όσοποιος και όταν τον φθάσεις ως προορισμό σε παραπέμπει κάπου αλλού. Και ακριβώς, αυτό είναι πού επιδιώκει ό «προσκυνητής» όταν επισκέπτεται ιερά προσκυνήματα, εκκλησίες όπου υπάρχουν θαυματουργές εικόνες και άγια λείψανα, μοναστήρια και ησυχαστήρια, αγιάσματα, τόπους πού συγκεντρώνουν θρησκευτικές μνήμες, μικρά ξωκλήσια πού πανηγυρίζουν: ακόμα πρόσωπα, πού ή φήμη τους έχει ξεπεράσει την τοπική εμβέλεια και ελκύουν από παντού ανθρώπους πού επιζητούν ανάπαυση σώματος και ψυχής. Είναι αναγκαίο να μη ξεχνάμε το σκοπό για τον οποίο ξεκινούν οι άνθρωποι σ' αυτές τις περιόδους.

Ο σκοπός αυτός, συνειδητά ή ασυνειδητά, περικλείει τις περισσότερες φορές την υπέρβαση της καθημερινότητας, ψυχική ανάταση και κατάνυξη, συνάντηση με μιαν άλλη πραγματικότητα, προσδοκία παρακλήσεως. Εκεί είναι δυνατόν να απολαύσουν πνευματική θεραπεία, ν' αναγεννηθούν σωματικά και ψυχικά, ν' αποκτήσουν ψυχοσωματική ευεξία και δύναμη για ν' αντιμετωπίσουν ευθύνες και δυσκολίες για όταν επιστρέψουν. Δεν αρκεί ό τόπος ακόμη και ό αγιασμένος τόπος για να σου δώσει τα οφέλη που περιμένεις. Είναι ό τρόπος με τον οποίο προσεγγίζεις αυτά τα μέρη. Είναι ή προετοιμασία ή οποία έχει προηγηθεί για να πλησιάσεις τα προσκυνήματα. Κι αν σκοπός σου είναι στα ιδιαίτερα αυτά μέρη να πλησιάσεις μ' έναν ιδιαίτερο τρόπο το Θεό πρέπει να λάβεις υπόψη σου την προειδοποίηση του ιδίου του Κυρίου μας, ό Όποιος στον εμπνευσμένο διάλογό Του με την Σαμαρείτιδα στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο απομακρύνει τον κίνδυνο μιας απόλυτης και αποκλειστικής τοπολογικής προσκυνήσεως του Θεού Πατέρα. «Πίστεψε με γυναίκα, ότι έρχεται ώρα που ούτε εις το όρος τούτο ούτε εις τα Ιεροσόλυμα θα λατρεύετε τον Πατέρα. Άλλ' έρχεται ώρα, και μάλιστα ήλθε ήδη, πού οι άληθινοί προσκυνηταί θα λατρεύουν τον Πατέρα πνευματικά και αληθινά, διότι τέτοιοι θέλει ό Πατέρας να είναι εκείνοι πού τον λατρεύουν» (Ιωάννου 4, 21, 23) **(1)**.

Η ιστορική πορεία βέβαια της Ορθοδόξου Χριστιανικής Εκκλησίας μας αποδεικνύει ότι προσλαμβάνει και εξαγιάζει τα στοιχεία αυτού του κόσμου. Τα μέλη Της, που δημιουργούν και κατοικούν σε πόλεις, σε χώρες, του σήμερα και του αύριο, στον κόσμο όλο, δεν εγκαταλείπουν τον κόσμο, αλλά ζουν σ' αυτόν, και έχουν κληθεί να ενεργούν και να βιώνουν την εν Χριστώ ζωή μέσα στον κόσμο.

Ο λόγος αυτός του Κυρίου αίρει την αποκλειστικότητα, το εκεί και μόνον, όχι την ωφελιμότητα ενός τόπου αγιασμένου για τούς εν πνεύματι και άληθεία προσκυνητές. Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακας αναγνωρίζει την τοποθεσία ως βοηθητική για την κατάνυξη: «Πολλές φορές όδηγεϊ τον νου μας σε κατάνυξη και ή τοποθεσία που μένομε και ή θέα που έχει. Ας σε πείσουν γι' αυτό ό Κύριος, ό Ηλίας και ό Ιωάννης, οι όποιοι προσεύχονταν κατά μόνας (σε διαλεγμένους έρημικούς τόπους)».

Η γη, κατά παράδοξο τρόπο αγιάζεται με τα συρόμενα βήματα των μαρτύρων και έμεις ακολουθούντες τα βήματα αυτά σε ταξίδια προσκυνηματικά μετέχουμε στην ακολουθία του Ίησού κατά το «όστις θέλει όπίσω μου έλθειν άράτω τον σταυρόν αυτού και ακολουθείτω μοι». Τα ταξίδια αυτά μπορεί να είναι και κοπιαστικά, να σε κάνουν να μοχθείς. Δεν είναι ταξίδια άναψυχής, ασχέτως αν σε αναπαύουν και τελικά σε θεραπεύουν και σε σώζουν. Είναι ταξίδια που ακολουθούν το καλοτάξιδο πλοίο της Εκκλησίας πού χαρακτηρίζεται ως «εϋπλους ναΰς». Η ψυχή μας κάνει τότε πανιά... Γίνεται γοργοτάξιδο σκαρί σε όλα τα μήκη και πλάτη. Ως προσκυνητής ό άνθρωπος μπαίνει σε νέες περιπέτειες προσπαθώντας να πορευτεί σε δρόμους θεραπευτικούς για να θεραπεύσει βαθειές ανθρώπινες ανάγκες του.

Η στάση σεβασμού με την οποία πλησιάζουμε τόπους και πρόσωπα τα κάνει να αναδυθούν με ένα καινούριο έντελώς νόημα. «Κοινοί τόποι» πού γίνονται ξεχωριστοί. Όχι μόνο γιατί εγώ τούς είδα και τούς ξεχώρισα. Κι αυτό μπορεί να συμβεί. Άλλά γιατί άλλοι πριν από εμένα έζησαν σ' αυτούς και τους ξεχώρισε ή παρουσία τους. Τόποι που γαληνεύει ή ψυχή μας όταν τους πλησιάσουμε. Η ανθρώπινη παρουσία δέθηκε μαζί τους και αναδύεται.

Αν αυτές είναι οι προϋποθέσεις με τις όποιες οφείλει ό προσκυνητής να πλησιάζει τα προσκυνήματα απαιτούνται και άλλες προϋποθέσεις άπ' αυτούς που υποδέχονται τους προσκυνητές. Είναι αλήθεια ότι ή ποιμαντική του ελευθέρου χρόνου, τα προσκυνηματικά ταξίδια ή οι ιερές αποδημίες άπασχολούν έντονα τους Επισκόπους και Ποιμένες αλλά και εν σώματι την Εκκλησία μας.

Στις σύγχρονες ανάγκες προσπαθούν ν' ανταποκριθούν προβάλλοντας παραδοσιακούς θησαυρούς με επίκαιρο τρόπο. Μέριμνά τους δεν είναι και δεν πρέπει να είναι μία «μουσειακή» συντήρηση αλλά μία ζωντανή ενεργοποίηση και προβολή εκείνου του οποίου αισθάνονται ως άγρυπνοι θεματοφύλακες. Εκείνο

που πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερος από όλους όσοι ασχολούνται με τα ιερά θέματα της οργανώσεως και προβολής των προσκυνηματικών περιηγήσεων είναι η ποιότητα της επί τόπου προσφοράς μας, ή ύπαρξη έστω στοιχειώδους προετοιμασίας και ανάλογης υποδομής και όχι μόνο ύλικής. Να θυμίσω ότι πριν από δύο χρόνια σε μία παρόμοια εκδήλωση ο Θεοφιλέστος Επίσκοπος Μάρκος είχε εντοπίσει το πρόβλημα αυτό της ποιότητας αλλά και της ευθύνης που εμείς ως Εκκλησία έχουμε όταν με έμφαση τόνιζε ότι : **".....για τις προσκυνηματικές περιηγήσεις γράφουν σήμερα όχι μόνο τα εκκλησιαστικά , αλλά και πολλά δημοφιλή κοσμικά έντυπα. Το ότι σ' αυτά τα δεύτερα γίνεται εκτενής λόγος περί των προσκυνημάτων ή των προσκυνηματικών διαδρομών και τα συναφή , δείχνει το ενδιαφέρον των κοσμικών για το θέμα, που υπάρχει στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό. Δυστυχώς, διαπιστώνουμε όμως ταυτόχρονα και το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο εκκλησιαστικών και θρησκευτικών γνώσεων των δημοσιογράφων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα. Είναι ανησυχητικό το ότι συχνά στα κοσμικά έντυπα ο όρος «προσκύνημα-προσκυνηματικές περιηγήσεις» δεν χρησιμοποιείται με την σωστή του έννοια. Τον χρησιμοποιούν οι άνθρωποι αλλά και οι πολιτικοί, περισσότερο για να κατονομάσουν την μαζική προσέλευση επισκεπτών σε κάποιον προορισμό. Ως αποτέλεσμα στις σελίδες και των γνωστών μεγάλων εφημερίδων παντού σήμερα να εμφανίζονται αφηγήσεις για «προσκύνημα» σε μοντέρνα καταστήματα, σε εκθέσεις, στις πλαζ ως και στον ζωολογικό κήπο. Οι φρασεολογικοί συνδυασμοί, που γεννάει η δημοσιογραφική θεολογική άγνοια και εκκλησιαστική πρακτική , μερικές φορές μας καταντά να είμαστε κωμικοί.Τοποθετούν συχνά άρθρα τους περί προσκυνημάτων και περί προσκυνηματικών διαδρομών στα θέματα του τουρισμού και αγνοούν ότι η προβολή των θεμάτων αυτών ανήκουν και στις στήλες του πολιτισμού και της θρησκείας"**

Το ζητούμενο όμως από την άλλη πλευρά είναι πόσο είμαστε έτοιμοι να προσφέρουμε αυτό το ποιοτικό διαφορετικό στοιχείο ζωής που ο κόσμος περιμένει καταφεύγοντας στα ιερά προσκυνήματα; Η προετοιμασία, βέβαια, αυτή δεν είναι θέμα μόνο υποδείξεων, συνταγών, εντολών. Είναι και ετοιμασία για «στάση ζωής» που αναπαύει όσους προσέρχονται. Μία στάση φιλοξενίας, επίσης, που διδάσκει υποδοχή και αυθεντική και ανυπόκριτη αγάπη σε κάθε άνθρωπο χωρίς καμιά απολύτως διάκριση ή ταυτότητα γι' αυτόν. Οι άνθρωποι αυτήν τη φιλοξενία έχουν ανάγκη σήμερα. Η Ορθόδοξη μία Αγία Καθολική και Αποστολική του Χριστού Εκκλησία ζώντας καθημερινά τα νέα προβλήματα στην μεταμοντέρνα κοινωνία προσπαθεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις προσέγγισης των χριστιανών στους Ιερούς τόπους των. Δημιουργούν δηλαδή και δια του τρόπου αυτού ήθος και σεβασμό ανάμεσα στον άνθρωπο και στον Θεό, στον άνθρωπο και στη φύση, στον άνθρωπο με το συνάνθρωπο, δημιουργεί, επίσης, συμπεριφορές όχι εξουσιαστικές αλλά αγαπητικές. Όχι προβληματικούς εθνικισμούς ή θρησκευτικούς φονταμεταλισμούς, αλλά ανοικτές και βιώσιμες χριστιανικές κοινωνίες, με σεβασμό στο δικαίωμα του κάθε λαού να διατηρεί την ταυτότητα του. Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σμολένσκι κ.κ. ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ πρόπερσι στην πεφωτισμένη σχετική με τα θέματά μας ομιλία του μας είχε τονίσει ότι : **".....όλα όσα κάνουν τα προσκυνηματικά γραφεία – δεν είναι απλώς μια οικονομική δραστηριότητα, που φέρνει ένα συγκεκριμένο κέρδος, το αντίθετο θα έλεγα.. Είναι και οφείλει να είναι πρώτα απ' όλα θρησκευτική ποιμαντική δραστηριότητα με μοναδικό στόχο την πνευματική διαπαιδαγώγηση και την εκκλησιαστική επιμόρφωση του πιστού ανθρώπου. Στην σημερινή κοινωνία εδώ στη χώρα μας την Ορθόδοξη Ρωσία, η δραστηριότητα αυτή έχει σήμερα πρώτιστη σημασία, επειδή πάρα πολλοί άνθρωποι, που αποξενώθηκαν λόγω των γνωστών ιστορικών καταστάσεων του παρελθόντος από την Εκκλησία, αποκτούν πίστη μέσα από την επαφή τους με τα ιερά μνημεία. Συναναστρέφομαι καθημερινά με πάρα πολλούς και μάλιστα νέους, που εισήλθαν στο δρόμο του έμπρακτου χριστιανικού βίου μετά το ιερό προσκύνημά τους στο Άγιο Όρος και στους αγίους τόπους της Ορθόδοξου Ελλάδος, στους Αγίους Τόπους της Αγίας Γης των Ιεροσολύμων όπου συμμετείχαν και στο θαύμα της εμφάνισης του Αγίου Φωτός.**

Όλοι αυτοί, ως εκείνη τη στιγμή σπάνια ήταν τακτικοί εκκλησιαζόμενοι και στην ουσία μόνο τυπικά και εξωτερικά παρέμεναν ορθόδοξοι, μετά όμως από τέτοια ιερά ταξίδια-ιεροαποδημίες αποκτούν άλλη την αληθινή Χριστιανική πίστη των βιωμάτων.

Και γι' αυτό ας δώσει ο Θεός να εισέρχεται ο Λόγος του Κυρίου στην ψυχή και στη ζωή των σύγχρονων ανθρώπων και μέσα από τις προσκυνηματικές περιηγήσεις να ενδυναμώνει και η πίστη του ορθοδόξου λαού μας....."

Σ' ένα κόσμο συνεπώς, μέσα στον οποίο τις περισσότερες φορές αισθάνονται οι άνθρωποι ανέστιοι, στην Εκκλησία και στους ιερούς και πολυποίκιλους χώρους της περιμένουν να νοιώσουν σαν στο σπίτι τους, οίκειοι και αδελφοί. Κι όμως είναι φορές, που κι εκεί λείπει ή ζεστασιά της ανθρώπινης έπαφής· απουσιάζει ο θερμός παρηγορητικός και στηρικτικός λόγος μας · ή υποδοχή γίνεται ψυχρά και βαρετά, σαν να μας ένοχλει ο επισκέπτης· οι χώροι έτσι όπως είναι διαμορφωμένοι μερικές φορές, αποδιώχνουν και άπωθοῦν. Ας μη ξεχνάμε μάλιστα, ότι αυτό που θ' αποκομίσει ο επισκέπτης από τον τόπο που επισκέπτεται θα πρέπει να έχει και έναν αισθητικά παιδαγωγικό χαρακτήρα που να τον πλησιάζει στην άπειρη ομορφιά, στο άλλο Κάλλος, το οποίο στην ουσία συμβολίζει και κάθε ιερό προσκύνημα. Και το πιο μικρό αντικείμενο που θα

πάρει ως ευλογία ως προσέχουμε ώστε να μην τραυματίζει τουλάχιστον την ευαισθησία του αν δεν μπορεί να κάνει αισθητή αυτή την άλλη πραγματικότητα.

Στο Παγκόσμιο Συνέδριο για θέματα Προσκυνηματικών Περιηγήσεων που πραγματοποιήθηκε με πολύ επιτυχία στην Κόρδοβα της Ισπανίας στα τέλη του μηνός Οκτωβρίου 2007, μεταξύ των άλλων τονίστηκε, και το προσυπογράφουμε και εμείς αυτό, ότι: **οι Προσκυνηματικές Περιηγήσεις, είναι το προνομιακό πεδίο στο οποίο μπορεί να αναπτύσσεται ο διάλογος πολιτισμών και θρησκειών. Είναι το μέσον καλλιέργειας της ειρήνης, της αλληλεγγύης και της ελευθερίας των λαών που είναι μία βασική προϋπόθεση πρόληψης της διαμάχης των λαών και η δυνατότητα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς των λαών και διατηρούνται οι κατά τόπους ιστορικές και άλλες παραδόσεις.**

Κλείνοντας την εισήγησή μου αυτή και αφού σας ευχαριστήσουμε θερμά για την συνεχή και μόνιμη συνεργασία αλλά και για την πρόσκληση συμμετοχής που και πάλι μας απευθύνετε, θα ήθελα να επισημάνω στην αγάπη όλων σας, ότι ένα μέρος της ποιμαντικής και ιεραποστολικής παρουσίας και σύγχρονης φροντίδας της Ορθόδοξου Χριστιανικής Εκκλησίας μας σήμερα επαφίεται και στις προσκυνηματικές περιηγήσεις, μέσω των οποίων οι νέοι κυρίως, και όχι μόνο αυτοί, θα βρίσκουν και θα αντλούν την αγάπη και την δύναμη από την πλούσια πνευματική παρακαταθήκη που οφείλουμε να τους γνωρίσουμε. Η όποια προτεραιότητα μας μόνο στην οικονομική αξιοποίηση των ιερών τόπων μας, χωρίς ταυτόχρονη και μόνιμη αξιοποίηση του εμψύχου πλούσιου ανθρωπίνου υλικού που διαθέτουμε δεν εκφράζει και δεν μπορεί να εκφράζει την Ορθόδοξη Εκκλησία μας αλλά και γενικότερα τη Χριστιανική αντίληψη μας περί των προσκυνηματικών περιηγήσεων. Καλή επιτυχία και συνέχεια στις εργασίες του Συνεδρίου Σας .

Σημειώσεις

1 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓ. ΘΕΟΛΟΓ. ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ, ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΟ 10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (ICORET) ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ 19, 21 ΟΚΤ.2006 ΣΕΛ. 1